ROK VII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 3

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LUTEGO 1932 ROKU

SEKCJA EKSPORTOWA

W dn. 26 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Sekcji Eksportowej Związku Przemysłu Chemicznego, z udziałem p. M. Turskiego, Dyrektora Państwowego Instytutu Eksportowego.

W związku ze sprawozdaniem z działalności Sekcji za ostatnie trzy miesiące, ilustrującem dokładnie wszelkie zmiany, jakie zaszły na rynkach eksportowych — scharakteryzowany został wywóz produktów chemicznych. Stwierdzono, że pomimo zmniejszenia wywozu o 25—30% wskutek szeregu utrudnień na rynkach odbiorczych, wywóz czyni stałe postępy. Technika eksportowa ulega stałemu polepszaniu; opanowywane są nowe rynki zbytu, najbardziej nawet odległe; przedmiotem wywozu są coraz to inne artykuły chemiczne, które dotąd nie były zupełnie wywożone; wywóz staje się bardziej kwalifikowany i uporczywy. Niektóre przedsiębiorstwa po dokonaniu próbnych wysyłek przekonały się, że towar nie jest dostatecznie konkurencyjny i dostosowany do wymagań międzynarodowych, to też zmuszone były przeprowadzić modernizację i poczynić pewne niewielkie inwestycje, celem polepszenia jakości towaru lub zmniejszenia kosztów produkcji. Fakt ten świadczy, że w pewnych wypadkach wywóz pobudza postęp techniczny, przyczyniając się do ogólnego rozwoju stosunków gospodarczych.

Sekcja Eksportowa, w związku z rosnącem zainteresowaniem sprawami wywozu, zmuszona była wykonać szereg prac w zakresie opinjowania traktatów handlowych, taryf kolejowych, badania rynków zbytu, norm i zwyczajów handlowych i t. d. Niezależnie od tych prac, trzeba było częstokroć przełamać brak wiary w zdolność konkurencyjną polskiego towaru na niektórych rynkach. Informacja o możliwości tranzakcji niezawsze jest decydującym momentem przy rozpoczęciu wywozu; ważniejsze znaczenie posiada niekiedy wywołanie pewnego nastawienia psychicznego i pewnej „dyspozycji eksportowej".

Działalność Sekcji była w znacznej mierze ułatwiona dzięki wydatnej pomocy ze strony Państwowego Instytutu Eksportowego, który w sposób fachowy i racjonalny współpracował z Sekcją, udzielając jej swego poparcia we wszystkich dziedzinach działalności. Należy objektywnie stwierdzić, że bez współpracy Instytutu — Sekcja Eksportowa nie mogłaby nawet w części wykonać włożonego na nią zadania.

P. Dyr. M. Turski, analizując wady i usterki w eksporcie produktów chemicznych, stwierdził że wskutek braku tradycji eksportowej w Polsce — wywóz odbywa się w trudniejszych warunkach niż w innych krajach eksportujących, zaś ceny uzyskiwane są częstokroć niższe od cen ogólnie przyjętych na rynkach. Brak wyrobionego kupiectwa utrudnia opanowanie odległych rynków, które są nader pojemne i gdzie przemysł polski mógłby działać z całkowitem powodzeniem. Stany Zjednoczone, Afryka, Chiny, Indje, Bliski Wschód — oto rynki zupełnie nieopracowane; w tej dziedzinie należałoby rozpocząć pracę Sekcji.

Niewątpliwie sytuacja na rynkach obcych nie jest sprzyjająca dla rozwoju wywozu w jakiejkolwiek dziedzinie produkcji, niemniej jednak zupełna izolacja gospodarcza poszczególnych krajów nie jest możliwa w obecnych stosunkach. To też pomimo utrudnień celnych wszelkiego rodzaju, stosowanych do importu — poszczególne kraje zmuszone są czynić wyłomy w swojej polityce handlu zagranicznego. W konsekwencji — borykając się z trudnościami, towar wchodzi jednak na najbardziej nawet zamknięte rynki zbytu, i to pozwala wierzyć w dalszy rozwój eksportu.

Jako znamienny objaw zacytować należy, że zainteresowanie polskiemi produktami chemicznemi zagranicą wzrasta stale w ostatnich czasach, co należy przypisać w pewnej mierze skoordynowanej akcji Państwowego Instytutu Eksportowego oraz Sekcji Eksportowej Związku Przemysłu Chemicznego.

P. Dr. Litterer, Dyrektor Zarządzający Sp. Akc. „F. Puls", złożył sprawozdanie ze swej podróży objazdowej do Rumunji, Bułgarji, Grecji, Turcji, Palestyny i Egiptu. Z przeprowadzonych badań można wyciągnąć wniosek, że pomimo rozmaitych utrudnień dewizowych, walutowych, celnych i t. d. istnieją możliwości zbytu produktów chemicznych na tych rynkach. Jednakże opracowanie rynków winno być poprzedzone osobistem szczegółowem zbadaniem miejscowych warunków; nawiązanie stosunków przez agentów nie daje bowiem dostatecznych rezultatów i utrudnia szersze opanowanie rynków.

P. Porowski, Prezes Syndykatu Terpentynowego, zilustrował współpracę Sekcji Eksportowej w kierunku zorganizowania Syndykatu i działalność, mającą na celu stworzenie odpowiednich warunków eksportowych. Utworzenie Syndykatu, znamienne co do formy z uwagi na konieczność połączenia 307 jednostek produkcyjnych — uregulowało rynek wewnętrzny, stwarzając podstawy do rozpoczęcia działalności eksportowej w szerszym zakresie.

Zebranie Sekcji podkreśliło raz jeszcze wielką doniosłość jej działalności.

Z PRZEMYSŁU SUPERFOSFATOWEGO

Przemysł superfosfatowy przechodził w ciągu roku 1931 okres stale pogarszającej się konjunktury.

Wskutek przeładowania magazynów zapasami towarów, prawie wszystkie fabryki wstrzymały produkcję już z końcem pierwszego kwartału roku ubiegłego. Zapasów magazynowych nie dało się jednak zwolnić nawet częściowo ze względu na dalsze gwałtowne kurczenie się zbytu i coraz bardziej pogarszającą się płatność odbiorców. Na powiększenie zbytu nie wpłynęła też dwukrotna obniżka cen sprzedażnych, którą w ciągu roku przemysł superfosfatowy przeprowadził.

Sytuację polskich fabryk superfosfatu w okresie roku 1931 dokładnie ilustruje porównanie z rokiem 1930 oraz 1929, które zresztą były już również okresami załamującej się konjunktury w tym przemyśle.

Rok	Produkcja	Sprzedaż wewn.	Eksport
	w tonnach superfosfatu 16%-go		
1929	370.000	304.000	22.000
1930	297.000	187.000	58.000
1931	60.000	99.500	20.500

Zatrudnienie fabryk w stosunku do ich ogólnej zdolności produkcji, która wynosi rocznie przeszło 650.000 tonn, było minimalne.

Remanenty superfosfatu na fabrykach wynosiły na 1 dzień stycznia 1932 r. ponad 100.000 tonn.

Wskutek zmniejszenia się zbytu, przeciętne zużycie superfosfatu w roku 1931 na 1 hektar ziemi ornej w Polsce wynosiło 5,5 kg, odbiegając znacznie od przeciętnej za rok 1930, która wynosiła 10,4 kg, a tem więcej za rok 1929, kiedy przeciętna wynosiła 16,9 kg.

Po doliczeniu importu żużli Thomasa — łączne spożycie nawozów fosforowych w Polsce w r. 1931 wyniosło 205.000 tonn, co odpowiada 11,3 kg na 1 ha (w r. 1930 przeciętna wyniosła 17,8 kg, w r. 1929 — 32,3 kg).

WŚRÓD KSIĄŻEK

Nakładem Banku Gospodarstwa Krajowego ukazały się w języku francuskim i niemieckim broszury Prezesa Banku, Gen. Dr. Romana Góreckiego, „Nowa Polska".

Wydawnictwo to, charakteryzujące się piękną szatą graficzną i ilustrowane szeregiem tablic, obejmuje następującą treść: rzut oka na historję Polski, rozwój ekonomiczny, powierzchnia, ludność, bogactwa naturalne, finanse państwowe, układ monetarny i bank emisyjny, instytucje finansowe, produkcja i wymiana, zagadnienia morskie.

Ustęp, dotyczący przemysłu chemicznego, omawia sprawy superfosfatów, sztucznego jedwabiu, związków azotowych i przemysłu gumowego. Nie wspomniane są jednak inne doniosłe gałęzie wytwórczości chemicznej, jak destylacja węgla, przemysł przetwórczo-smołowy, produkcja ciężkich chemikalij nieorganicznych. W następnem wydaniu broszury należałoby — celem stworzenia pełniejszego obrazu — uwzględnić również te dziedziny przemysłu chemicznego.

Starannie wydana i interesująco napisana broszura niezawodnie spełni zadanie zorjentowania zagranicy we współczesnych zagadnieniach polskiej rzeczywistości.

KRONIKA

Dn. 20 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem wysłuchano sprawozdania z działalności Związku, zwłaszcza w zakresie ostatnich posunięć na tle nowych podwyżek celnych oraz zakazów przywozu. Rozważano opracowany przez Min. Rolnictwa projekt ustawy o obowiązku używania w produkcji przemysłowej surowców pochodzenia krajowego; Zarząd Związku stanął na stanowisku, że formułowane przez tę ustawę tezy — w zasadzie zasługujące na jaknajżywsze poparcie — nie nadają się jednak do ujmowania ustawowego i powinny być przedmiotem każdorazowych rozważań w poszczególnych przypadkach.

Zarząd zastanawiał się nad propozycją Związku Inżynierów Chemików R. P. zatrudnienia bezrobotnych inżynierów chemików, którzy, zdaniem Związku Inżynierów, mogliby znaleźć zatrudnienie w fabrykach chemicznych — jako robotnicy. Myśl przyjścia z pomocą inżynierom chemikom, pozbawionym zatrudnienia, została przyjęta nader przychylnie przez cały Zarząd, który jednak uważa, że sprawy nie można generalizować. Należy stwierdzić, że istnieją przedsiębiorstwa, które z natury rzeczy nie będą skłonne do przyjmowania inżynierów chemików jako robotników. Są to np. przedsiębiorstwa produkujące według metod, wymagających ścisłej poufności. Przedsiębiorstwa takie nie miałyby żadnej gwarancji, że inżynier chemik, pracujący przez pewien czas w charakterze robotnika, nie przeniósłby się rychło do firmy konkurencyjnej, ujawniając tam zdobyte doświadczenie. Natomiast dla innych przedsiębiorstw zastosowanie pracy inżynierów chemików na stanowiskach, obsadzanych zwykle przez robotników, byłoby celowe i pożyteczne. Tak np. obsługa pieców w gazowniach odniosłaby niewątpliwie wielkie korzyści, gdyby mogła być wykonywana przez osoby z wykształceniem chemicznem. W tym stanie rzeczy Zarząd nie mógł zdecydować bezwzględnego zalecenia wszystkim zrzeszonym przedsiębiorstwom przyjmowania bezrobotnych inżynierów chemików w charakterze robotników. Na tej jednak drodze Zarząd wskazuje przedsiębiorstwom związkowym powyższe zagadnienie, jako nader interesujące i nadające się do indywidualnego rozstrzygnięcia w każdem przedsiębiorstwie chemicznem.

Dn. 18 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Podkomisji Norm Handlu Karbidem, wyłonionej przez Komisję Technologji Chemicznej Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Przedmiotem obrad był projekt norm handlu karbidem, opra-

cowany przez p. Dyr. F. Gollinga z Zakładów Elektro w Łaziskach Górnych, uzgodniony uprzednio w swej istocie ze wszystkiemi fabrykami, produkującemi w Polsce karbid. W zebraniu uczestniczył również — obok przedstawicieli konsumentów — delegat Chemicznego Instytutu Badawczego, dorzucając szereg cennych uwag do projektu norm.

Normy handlu karbidem zostały prawie całkowicie uzgodnione na tem posiedzeniu; pozostaje jeszcze do opracowania dział, dotyczący metod analizy karbidu. Rozdział ten będzie zaprojektowany przez p. F. Gollinga, w porozumieniu z Chemicznym Instytutem Badawczym, poczem projekt norm handlu karbidem — ostatecznie uzgodniony — wejdzie pod obrady plenarnego posiedzenia Komisji Technologji Chemicznej P. K. N.

Dn. 20 i 23 stycznia r. b. odbyły się na terenie Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia przy Prezesie Rady Ministrów narady, poświęcone omówieniu możliwości podwyższenia zatrudnienia w fabrykach chemicznych, produkujących barwniki oraz materjały piśmienne. Zebrani doszli do wniosku, że zarówno w jednym jak i w drugim wypadku na wzrost zatrudnienia wpłynąć może wyraźna decyzja Rządu, wymagająca od podwładnych organów bezwzględnego używania materjałów piśmiennych pochodzenia krajowego, zaś w zakresie barwników — żądania od dostawców tkanin zaświadczeń, stwierdzających że wyfarbowanie dostarczanych materjałów zostało wykonane przy pomocy barwników pochodzenia krajowego.

Jedno z przedsiębiorstw związkowych posiada na składzie większe ilości siarczanu żelaza. Bliższych informacyj udziela biuro Związku Przemysłu Chemicznego.

Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych donoszą, że przystąpiły do fabrykacji i wypuściły już na rynek pył odlewniczy, dający w efekcie gładką powierzchnię i niebieskawy kolor odlewu. Pył odlewniczy jest pyłem węglowym, sporządzonym z węgla bitumicznego przy zastosowaniu specjalnego sposobu mielenia.

Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach zawiadamia nas, że Trzecie Targi Katowickie odbędą się w czasie od 14 maja do 5 czerwca 1932. Zapisy przyjmuje i bliższych informacyj udziela Zarząd Towarzystwa w Katowicach, ul. Stawowa 14.

V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji odbędzie się w dniach 18—23 lipca 1932 r. w Amsterdamie, w Instytucie Kolonjalnym.

Na Kongres powyższy zgłoszono dotychczas około 100 referatów, których druk został już rozpoczęty. Będą one rozesłane w początku maja r. b. do tych osób, które przed tym terminem zapiszą się na Kongres.

Zapisy na V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji przyjmuje Polski Komitet Naukowej Organizacji, Warszawa, Mokotowska 51 m. 60 (tel. 8.38-13 i 8.16-43).

W Japonji wprowadzono ostatnio zakaz przywozu nawozów sztucznych. Jednocześnie przy Rządzie utworzona została specjalna komisja, która ustala wysokość kontyngentu nawozów importowanych.

W Czechosłowacji wprowadzona została reglamentacja przywozu, skierowana przeciwko krajom, które wprowadziły ograniczenia dewizowe. Wśród artykułów chemicznych, których przywóz będzie reglamentowany, figuruje węgiel drzewny, przędza jedwabiu sztucznego, lekarstwa, wyroby perfumeryjne, niektóre gatunki mydła i t. d.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 112 z dn. 31 grudnia 1931 r. ogłoszona została pod poz. 881 Ustawa z dn. 19 grudnia 1931 r. w sprawie zmiany Ustawy z dn. 25 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym.

Zmiany dotyczą: zwolnienia eksportu od podatku, przepisów dotyczących komisu i pośrednictwa handlowego, przepisów dotyczących wyłączenia z podstawy podatku przemysłowego niektórych pozycyj. Stopa podatkowa została zmieniona, przyczem przyjęto zasadę pewnego jej obniżenia w niektórych pozycjach. Ważnym punktem jest określenie pojęcia prawidłowych ksiąg handlowych; określenie to nie było dostatecznie wyraźne, wskutek czego interpretacja ustawy przez Urzędy Skarbowe była różnorodna. Niezmiernie doniosłą sprawą jest ustalenie podatku wyrównawczego od produktów, wytwarzanych przez przedsiębiorstwa nieopłacające podatku przemysłowego. Na skutek wprowadzenia tej zmiany konkurencja towarów, które nie podlegały podatkowi przemysłowemu, ustanie całkowicie.

ECHA

Dn. 19 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Handlu Zagranicznego Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Zebranie nosiło specjalnie uroczysty charakter, gdyż w związku z ostatecznem zakończeniem prac międzyizbowych nad projektem nowej taryfy celnej, uczczono zasługi p. Prof. Stanisława Jana Okolskiego, przewodniczącego Celnej Komisji Międzyizbowej, Vice-Prezesa Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. Celem upamiętnienia tych prac, Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie ofiarowała p. Okolskiemu piękną rzeźbę.

Z naszej strony pozwalamy sobie złożyć najszczersze życzenia dalszej owocnej pracy p. Prof. Okolskiemu, którego zasługi w zakresie polskiej polityki celnej sięgają jeszcze znacznie głębiej, niż prace nad budową nowej taryfy celnej: p. Okolski był bowiem w okresie lat 1919—1927 Prezesem Komitetu Celnego przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, zaś od r. 1925 jest Prezesem Centralnej Komisji Przywozowej. Przez cały czas swej działalności p. Prof. Okolski wykazywał prawdziwe zrozumienie potrzeb i dążeń przemysłu chemicznego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,65 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,80 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	85 „
„ czysty	100 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	45 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1.800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	300 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	300 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	39,75 „
Klej kostny	265 „
Klej skórny	250 „
Krezol	140 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	16 „
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	57,50 „
Octan sodu	140 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	190 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	95 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	18,75 „
Saletra sodowa 15,5%	37,10 „
Siarczan amonu za 1 kg % N_2	1,65 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	65 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	200 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	120 „
Żelatyna techn.	360 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż; 894-49 informacje.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny.
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
„Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11